

روز جهانی کودک

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

خطبه‌ی این هفته را به مناسبت ۲۰ نوامبر (مصادف با ۲۹ آذرماه) به «روز جهانی کودک» اختصاص داده‌ایم. کودکان، سرمایه‌های آینده‌ی جامعه هستند و برای رشد و شکوفایی خود نیازهایی دارند که مسئولیت برآورده کردن نیازهای کودکان، بر عهده‌ی والدین و مسئولین جامعه می‌باشد. نام‌گذاری یک روز در سال به نام کودک، فرصتی است برای یادآوری جایگاه حقوق کودکان و نوجوانان و لزوم اهتمام به آن. لذا در اینجا به بحث درباره‌ی حقوق کودکان و جایگاه آنان از دیدگاه اسلام می‌پردازیم.

❖ بحث

قرآن کریم، فرزندان را زینت زندگی می‌داند و می‌فرماید: «الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» (کهف: ۴۶)؛ یعنی: «ثروت و فرزندان زینت زندگی دنیا هستند». اختصاص یک روز به نام کودکان، تنها برای جشن گرفتن و شادی کردن کودکان نیست؛ بلکه هدف از آن، آگاه کردن کسانی است که در سراسر جهان، خشونت را در قالب سوءاستفاده، استعمار و تبعیض علیه کودکان اعمال می‌کنند. رسول‌الله (ص) فرموده‌اند: «مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَ لَمْ يَعْرِفْ حَقَّ كَبِيرِنَا فَلَيْسَ مِنَّا» (رواه احمد)؛ یعنی: «از ما نیست کسی که بر کوچکان ما رحم نکند و حق بزرگان ما را به‌جا نیاورد». در واقع کسی که به کودکان و کوچکان رحم نکند، خود نیز از رحم و بخشش محروم می‌گردد. به همین خاطر رسول‌الله (ص) فرموده‌اند: «مَنْ لَمْ يَرْحَمْ لَا يُرْحَمْ» (متفق علیه)؛ یعنی: «کسی که به دیگران رحم نکند مورد رحم واقع نمی‌شود».

رسول‌الله (ص) با کودکان مهربان بود. هرگاه از کنار جمعی از کودکان می‌گذشت با خوش‌رویی به آن‌ها تبسمی می‌زد و سلام‌شان می‌کرد (متفق علیه). ایشان بر داشتن نگاه و رفتار عادلانه در میان فرزندان، تاکید فراوان داشت. نعمان بن بشیر می‌گوید روزی پدرش او را نزد رسول‌الله (ص) برد و عرض کرد: یا رسول‌الله (ص) من غلامم را به این پسرم بخشیده‌ام. پیامبر (ص) فرمودند: «آیا با همه‌ی فرزندان چنین کرده‌ای؟» پدر گفت: نه. پیامبر (ص) فرمود: «تقوای خدا پیشه کنید و میان فرزندان عدالت برقرار نمایید» (متفق علیه). بر همین اساس می‌توان گفت که والدین می‌توانند، مناسب‌ترین الگوهای عینی برای فرزندان‌شان باشند. ویژگی‌های رفتار محور والدین می‌تواند برای آن‌ها نزد فرزندان‌شان ایجاد محبوبیت و مقبولیت نماید. وقتی والدین از محبوبیت و مقبولیت کافی نزد فرزندان برخوردار بودند تاثیرپذیری فرزندان از آموزش‌ها و راهنمایی‌های آنان افزایش می‌یابد.

✓ مسئولیت والدین در قبال فرزندان و کودکان

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» (تحریم: ۶)؛ یعنی: «ای مؤمنان خود و خانواده‌تان را از آتش و هلاکت حفظ کنید». والدین مسئول مراقبت از فرزندان و رعایت حقوق آنان هستند و باید به وظایف خود را نسبت به آنان به‌جا آورند و برای برآورده کردن نیازهای آنان تلاش نمایند. از جمله حقوق کودکان می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- (۱) حق داشتن نام نیکو
 (۲) حق بهره‌مندی از سرپناه، پوشاک و تغذیه‌ی مناسب
 (۳) حق داشتن امنیت و آرامش
 (۴) حق تحصیل و آموزش (در اسلام کسب علم فریضه است)
 (۵) حق بهره‌مندی از ارزش‌های اخلاقی
 (۶) حق تفریح، سرگرمی و بازی
 (۷) حق بهره‌مندی از مهر و محبت
 (۸) حق احترام و تکریم شخصیت
 (۹) حق برابری و عدم تبعیض میان فرزندان

✓ کودک‌آزاری

اسلام، والدین و بزرگسالان را از کودک‌آزاری نهی کرده است. متأسفانه در هر جامعه‌ای کودکانی هستند که توسط والدین یا دیگر افراد بالغ که مسئولیت آن‌ها را بر عهده دارند مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند. کودک‌آزاری یا به صورت شکنجه‌ی جسمی است یا روحی (مانند محرومیت از خوراک و پوشاک، محرومیت از محبت، تحقیر و توهین). یکی از مهم‌ترین عوامل بزهکاری کودکان، خانواده و سپس جامعه است. یکی دیگر از معضلات و مشکلات هر جامعه، وجود کودکان کار است. کودکان کار به گروهی از کودکان گفته می‌شود که به کار در بیرون از خانه اشتغال دارند. کارهایی مانند: گدایی، واکس زدن، فروش کالاهای کم‌ارزش و کار کردن در کارگاه‌ها و...؛ به طور کلی، کودکان جزو آسیب‌پذیرترین گروه جامعه‌ی انسانی هستند که در معرض هجوم مستقیم تلخی‌ها و فشارها و مشکلات زندگی قرار دارند.

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	از نظر قرآن کریم، فرزندان، زینت زندگی دنیا هستند که مسئولیت آن‌ها بر عهده‌ی والدین است.
۲	هدف از اختصاص یک روز به نام کودکان، آگاه کردن کسانی است که در سراسر جهان، خشونت را در قالب سوءاستفاده، استعمار و تبعیض علیه کودکانه اعمال می‌کنند.
۳	رسول‌الله (ص) کسانی را که کودکان رحم نمی‌کنند از امت خویش طرد نموده است.
۴	یکی از مهم‌ترین عوامل بزهکاری کودکان، ابتدا خانواده و سپس جامعه است.
۵	والدین باید الگوی مناسبی برای فرزندانشان باشند تا مانع از گرایش فرزندان خود به بزهکاری شوند و بسترهای آموزش مناسب را برای آنان فراهم نمایند.
۶	همه‌ی ما در برابر کودکان کار مسئولیت داریم و نباید اجازه دهیم در بستر آزار و اذیت قرار بگیرند.